

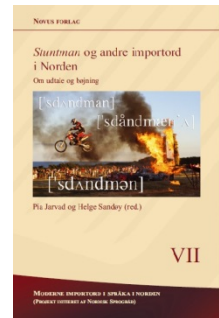
Moderne importord i språka i Norden

Titel: Tilpasning af engelske ord i bøjning og udtale i de nordiske sprog

Forfatter: Pia Jarvad

Kilde: Moderne importord i språka i Norden VII.
Stuntman og andre importord i Norden. Om udtale og bøjning,
2007, s. 9-26

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/min/issue/archive>



© Novus forlag 2007

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Tilpasning af engelske ord i bøjning og udtale i de nordiske sprog

Pia Jarvad
Dansk Sprognævn, København

1. Indledning

I september måned 2005 blev staten Louisiana ramt af en orkan kaldet Katrina, digerne omkring byen New Orleans blev gennembrudt, og med de forfærdelige ødelæggelser blev orkanen nævnt dagligt i danske – og vel sagtens i de øvrige nordiske – medier i en længere periode. Navnet blev tilpasset til danske udtalevaner i vekslende grad fra en stærkt amerikansk udtale med en *ø*-lyd i første stavelse, rullet *fortunge-r* og langt *i* i anden stavelse til en fuldstændig hjemlig udtale med åbent *a* i første stavelse, dansk *bagtunge-r*, altså helt som det danske navn Katrina. Kort efter kom orkanen Rita i samme område. Også den blev både udtalt som på amerikansk, på forskellige blandinger mellem amerikansk og dansk og som det i dansk velkendte pigenavn *Rita*. I oktober blev så Mellemamerika ramt af orkanen *Stan*, som på intet tidspunkt blev tilpasset som var det et dansk ord eller navn. Over en ganske kort periode hørte man de mange forskellige måder at modtage og bearbejde importeret ordstof på.

Det overordnede formål med undersøgelsen er at sammenligne den morfologiske og fonetiske tilpasning som sker i dansk, finsksvensk, finsk, færøsk, islandsk, norsk og svensk. Derved skulle det være muligt at belyse og sammenligne de forskellige sprogsamfunds tilpasningsstrategier, at afdække de parametre der indgår i tilpasning, at belyse sammenhængen mellem graden af tilpasning og baggrundsvariable som livsstil, alder, køn, uddannelse og kendskab til engelsk og dermed afdække årsager til en evt. konstateret forskel i de forskellige sprogsamfund. De forskellige sprog er således undersøgt parallelt efter samme skabelon, og afrapporteringen sker efter sammen mønster. Men hver enkelt artikel kan læses som en enhed.

Her i dette kapitel drøftes den fælles metode, herunder valg af talesprogsmateriale i form af spørgelister, valg af morfologiske og fonologiske variable og valg af de enkelte eksempler, mens de enkelte morfologiske og fonetiske nationale valg beskrives i de nationale delrapporter. Fælles er det også at principper for informantudvalget er det samme i alle undersøgelser, og det beskrives her, mens de enkelte valg på nationalt plan hører til i delrapporterne. I kapitlet *Jarvad: Tilpasningen af engelsk – Resultater* er der en sammenligning af resultaterne for sprogene og en diskussion af dem.

1.1. Moderne importord i sprogene i Norden

Denne undersøgelse er en del af det fællesnordiske forskningsprojekt *Moderne importord i sprogene i Norden (MIN)*, som var sat i gang af Nordisk Sprogråd i efteråret 2000 med Helge Sandøy som leder. Projektet har været opdelt i adskillige delprojekter som er blevet gennemført parallelt i 7 sprogsamfund i Norden med disse sprog: islandsk, færøsk, norsk, dansk, svensk, finsksvensk og finsk. Flere delprojekter har beskæftiget sig med holdninger og normer, og undersøgelsen her hører til blandt projekterne om beskrivelse af sprogbrugen (om projektet som helhed, se Sandøy 2002 og <http://www.moderne-importord.info/>).

1.2. Importord

Termen *importord* er oprindeligt dannet af Erik Hansen og Jørn Lund (1994), og den har især slået igennem ved at blive benyttet i forbindelse med MIN-projektet. Det er en fællesbetegnelse for fremmedord og låneord, altså ord som optages i et sprog fra et andet sprog. Traditionelt bruges fremmedord om ord som bevarer det fremmede ords udtalemæssige eller ortografiske klædedragt, mens låneord er ord fra fremmede sprog som er fuldstændigt tilpasset det hjemlige sprog. Når projektet beskæftiger sig med importord, udelukker det således betydnings- og oversættelseslån, men medtager låneord som i struktur er identiske med et hjemligt ord, fx *smart*, *net*. Importord som fællesbetegnelse har den fordel at det ikke sætter skel mellem typer af indlån, som viser sig at være grader på en skala.

Importordene kommer fortrinsvis fra engelsk, men i de senere år kommer der også – i stigende omfang – ord fra især ”eksotiske sprog”, fx japansk (fx *karaoke*), tyrkisk (fx *kebab*), arabisk (fx *halal*). I denne delundersøgelse (men ikke generelt i MIN) er der udelukkende fokuseret på den engelske påvirkning, og ordet engelsk er benyttet som betegnelse for sproget, ikke for en engelskpåvirkning fra England.

1.3. Normer for udtale af engelske ord

Det har været antaget i problemformuleringen at der er tale om et engelsk som tilpasses. Engelsk er mange ting, og det er ikke altid helt klart om importordene kommer fra britisk-engelsk, fx *trousers* ’bukser’, eller amerikansk-engelsk, fx *jeans* ’bukser’, og der er ikke i denne undersøgelse taget stilling til om man opfatter låneordene som kommende fra britisk-engelsk eller amerikansk-engelsk. Ud fra de kulturelle strømme som ellers præger samfundene i Norden, er de fleste importord sandsynligvis fra amerikansk. Der er også en mulighed for at importord slet ikke oprinder fra et engelsktalende område, men er fx af euroengelsk oprindelse eller er et nationalt dannet ord efter engelsk forbillede. Fx er varemærket *walkman* dannet på japansk grund, og *timemanager* er af dansk oprindelse, og begge ord er internationale.

I undersøgelsen er medtaget hybrider, altså ord som består af både et hjemligt element og et udefrakommende element, fx dansk *hårspray*. Her er det tydeligt at der ikke kan være tale om et ord der kommer til modersmålet med en udenlandsk udtale

og dermed tilpasses, men to hjemlige ord som danner et nyt ord med en hjemlig udtale.

Men som udgangspunkt for den fonetiske tilpasning har de enkelte undersøgelser opstillet lyde hvorfra tilpasningen tager sit udgangspunkt, nemlig ved en lydskrivning af de enkelte testords enkeltlyde. Heraf fremgår det, som det også blev indgående drøftet og siden aftalt i forbindelse med planlægningen af vor undersøgelse, at britisk-engelsk udtale opsættes som udgangspunkt for tilpasningen.

Mange importord er skriftord og importeret i national presse via fx internationale nyhedsbureauer. Det betyder at udgangspunktet for tilpasningen til nationalt talesprog måske slet ikke er et mundtligt engelsk, men snarere en tilordning af et skrevet engelsk ord til en mundtlig national norm. Det kunne være den nationale norm for engelsk i skolen, som fx i dansk er den britisk-engelske rigsmålsudtale, som i den europæiske tradition i øvrigt. Det betyder at tilpasning af importord hos den enkelte er en tilpasning til hvad man forestiller sig er gængs udtale, ganske givet skoleengelsk.

Denne norm for udtale af ord af fremmed oprindelse repræsenterer måske ikke en tilpasning eller en strategi, men er udtryk for et ekstra udtalesæt som er lagret hos sprogbrugeren. På samme måde som en dansker med en vis sikkerhed kan udlæse udtalen af et skrevet dansk ord, kan danskeren også udlæse udtalen af et engelsk ord på basis af det skrevne. Et ord som *computer* kan ud fra ortografien kun tolkes som engelsk, og det får så tillagt en ”engelsk” udtale. Sprogforskeren Otto Jespersen skriver (1902) at de nye ord fra engelsk ikke udtales med en tilnærmet engelsk udtale, men med en fransk: *wagon*, med tryk på sidste stavelse og rimende på det franske lån *balkon*, og ordet *jockey* ligeledes med tryk på anden stavelse og j- > [sj-]. Det skyldes at fransk på det tidspunkt var det dominerende lånesprog, og dermed gav normen for udtale af *alt* fremmed ordstof. Det sker også i dag ved at danskeren fejlopfatter et ord som var det engelsk og giver det en engelsk udtale, fx udtales det japanske varemærke *Sony* normalt som var det et mærke fra USA.

Velkendt er det også at bestemte bogstavkombinationer på engelsk resulterer i bestemte udtaler, og danskeren danner regler for korrespondensen mellem skrift og lyd, men applicerer dem forkert, med det resultat at en udtale som fx *steak* [sdi:k] for [sdeik] høres ganske hyppigt.

En almindelig type regelapplicering er at i hvert fald mange danskere, og nordmænd (jf. Roy Johansens artikel under 5. *Innsamlingsarbejdet*), benytter [w-] i alle engelske ord som i skriften begynder med w- eller v-. Her er der to fonemer i engelsk, og de skulle udtales forskelligt, og udtalen af fx *very* [wæri] er højst aparte for personer med engelsk som modersmål.

Olle Josephson undersøger (2003) ved hjælp af oplæsning af nonsensord med engelsk lydstruktur (fx *pronsy*, *crighs*) om en gruppe svenske gymnasieelever tilforordner nonsensordene til svensk (*prausi*, *kerajt*) eller engelsk ortografi (*pronsy*, *crighs*), og han finder at selv om svenskstavningen er dominerende, så er der dog tydelige tegn på at engelsk er trængt dybt ind i den svenske ortografiske norm.

Meget tyder således på at der kan være tale om en kollektiv norm for udtalen af engelsk som er lagret på samme måde som normen for udtalen af modersmålet i øvrigt, og at den er forskellig for de forskellige sprogsamfund og – måske – hænger sammen med sprogsamfundets implicite og eksplicite holdninger til engelsk.

Mange importord kommer ”nedefra” (Preisler 1999), i ungdomsgrupper med

inspiration og påvirkning fra angloamerikanske subkulturer hvor sproget engelsk (her kun den amerikanske variant) har værdi som identitetsmarkør i ungdomsgruppen. Her er der tale om et mundtligt sprog som formidles fra de angloamerikanske subkulturer til andre via musik, hiphop og musikvideoer, film o.l. Dette mundtlige sprog er udgangspunkt for en eventuel tilpasning i ungdomsgruppen og videre hvis ordet optages i grupper uden for subgruppen. Ved disse importord er der tale om en egentlig mundtlig efterligning af det hørte, og tæt efterligning giver høj prestige i gruppen.

Som udgangspunkt for tilpasning kan også den regionale, sociale og aldersmæssig variation i udgangssproget have betydning, men det har ikke eksplicit været målet at tage hensyn til dette. Men i fx norsk hvor regionale varianter af modersmålet står stærkt, har det betydning for tolkningen af om en udtale er tilpasset eller ej. Der er dér taget hensyn til regionale variationer.

I den færøske rapport (jf. Helge Sandøy & Hjalmar Petersen under 2. *Dei språklige variablane*) skrives der at:

”Variasjonen som oppstår ved denne påverknaden [dvs. fra engelsk], står fram som alternative former som språkbrukaren har å velje mellom. Sosiolingvistisk sett kan valet brukaren gjør, tolkas som utslag av både dei kollektive normene i det han opplever som sitt sosiale identifikasjonsgrunnlag, og av personlige sympatiar for eit politisk eller symbolsk innhald i dei ulike variantane. Men valet kan også tolkas som ein refleks av korleis individet oppfattar ordet innafor sitt språksystem – dersom han har ein intensjon om å snakke færøysk.”

Her gør forfatterne sig til talsmænd for at sprogbrugeren vælger ud fra normer, jf. ovenfor, og ud fra sit sociale og politiske identifikationsgrundlag. Dette grundlag er medtaget som en baggrundsvARIABLE i form af opstilling af 4 forskellige baggrunde for informanterne, jf. nedenfor i 1.4. At sprogbrugeren eget sprogsystem indvirker i tildelingen af udtale, fx hvor langt væk er en given udtale i det fremmede i forhold til et hjemligt ord, er derimod ikke medtaget som variabel i denne undersøgelse. Det har været drøftet, men det har ikke været muligt at opstille dimensionen *tæt på eget sprogsystem* versus *langt fra eget sprogsystem* i forbindelse med 7 forskellige sprog som i øvrigt også ligner hinanden i større eller mindre grad.

At eget sprogsystem indvirker på den udtale som informanten har, er der næppe tvivl om. I 2001 redegjorde Katrine Bønlykke Olsen for de engelske importords bøjningsmæssige tilpasning til det danske ortografiske bøjningssystem, og hun fandt visse lovmæssigheder bag tilpasningen i importordets sproglige struktur: jo mere fremmed et ord er, ortografisk og udtalemæssigt, jo større er sandsynligheden for at det bøjes engelsk, og jo mere velkendt et ord er, jo større er sandsynligheden for at det bøjes dansk. Denne overensstemmelse kan antages også at gælde for det udtalemæssige; den gælder desuden for forholdet mellem oversættelseslån vs. direkte lån. I Jarvad (1995: 67) nævnes det bl.a. at lyden *th-* som i *think* er meget fremmed for dansk, og som resultat er der yderst få lån med denne lyd, lånene oversættes til dansk, fx *tænketank*.

I den metode vi har fulgt, har det været interviewerens opgave at fremkalde en udtale af et givet ord. Det kan dog være uklart hvad det er informanten svarer på, når intervieweren således lokker ordet frem. Er det fx informantens naturlige udtale, eller den udtale som informanten forestiller sig intervieweren gerne vil høre? Eller er det den som informanten opfatter som korrekt, dvs. den genuine engelske udtale eller den skoleengelske udtale? Det viste sig i interviewsituationen at nogle informanter reagerer spontant med et andet, fx hjemligt, ord, hvis de ikke kendte ordet, og at informanterne kunne finde på at indgå i en diskussion om tilpasning/ikketilpasning således at interviewsituationen fik præg af en egentlig samtale. Således forklares disse situationsbundne uklarheder i den norske undersøgelse (jf. Roy Johansen under 5. *Innsamlingsarbeidet*):

”Som intervjuer la jeg flere ganger merke til at når informantene i begynnelsen av intervjuet var noe nervøse og anspente, brukte de i større grad en uttale som var mindre tilpassa norsk uttalemønster, enn de gjorde seinere i intervjuet, når de følt seg friere. Det var for eksempel en av informantene som midt i intervjuet gjorde en brå overgang til norskskiltpassa uttale. Etter intervjuet sa vedkommende at han normalt ville ha brukt den norskskiltpassa uttalen i private samtaler”.

I den norske undersøgelse fandt Roy Johansen – ud fra en subjektiv opfattelse - at de informanter som virkede trygge, og de informanter som havde gode færdigheder i engelsk, i større grad tilpassede både fonologien og morfologien til norsk mønster. Dette er en parameter som ikke er med i undersøgelsen, men som nok har haft betydning. I den finske rapport (jf. Ulla Patola under 6. *Analysing the data*) redegøres for dette således:

”The interviewees showed remarkable awareness and concern for their linguistic choices. Either they thought they used too few or too many Anglo-American imports. This can be accounted for by ‘evaluation apprehension’ – a phenomenon familiar especially in social psychology (Helkama 1998: 36). A person’s level of self-consciousness often rises as she/he is being observed and she/he may desire to convey a socially acceptable image of her/himself. Naturally, social acceptability also depends on the interviewee’s perception of what is acceptable to the interviewer. Depending on the interviewee, both using imports (e.g. *cool*) and using Finnish words (e.g. *viileä* ‘cool’) could be socially acceptable behaviour [...].

As an interviewer I also became concerned that I was showing ‘demand characteristics’ – unintentionally giving cues as to how I was expecting the interviewees to answer (see Helkama 1998: 36) in spite of the fact that my purpose was not to communicate to the interviewees that I expected them to answer my questions with an import rather than with a Finnish word.”

Vi ser således at valget af udtale kan afhænge af mange forskellige parametre: informantens normer for engelsk, regelapplicering af skrevet engelsk til talt engelsk i hjemlig version, den konkrete situation, forestillingen om (korrekt) engelsk, eget

sprogssystem, interviewerens og dennes adfærd, informanten generelt og det selv-billede og den selvaccept som informanten ønsker at skabe om sin egen position og sociale baggrund.

1.4. *Livsstil og andre sociale baggrunde*

Begrebet *livsstil* ligger til grund for inddelingen af informanterne i 4 grupper. Livsstilsbegrebet er hentet fra sociologiske analyser og markedsanalyser, og det drejer sig først og fremmest om menneskers daglige vaner, herunder forbrugsvaner, kulturelle vaner og opførsel (Dahl 1997). Det er således ikke kun den sociale klasse eller økonomisk formåen der er bestemmende for spisevaner, påklædning, bolig-indretning, fritidsinteresser, synet på kunst og litteratur mv., men det er snarere samfundsholdninger og holdninger til livet som resulterer i forskellig smag, bestemte præferencer og en opbygning af den enkeltes ønskede identitet. Denne måde at beskrive menneskene og deres valg og holdning på bygger på opfattelsen af at vi har forladt det moderne industrielle samfund og befinder os i det postmoderne samfund, som er et videns- og kommunikationssamfund hvor der hovedsagelig produceres, ikke varer, men tjenester i form af service, information og underholdning.

Disse adskilbare livsstile er konstrueret ved at interviewe personer om deres hverdagsliv og holdninger, og man har derved kunnet udskille klynger af vaner der kan grupperes som forskellige livsstile (Dahl 1997; Bourdieu 1977). I reklamebranchen bruges livsstilene til at præsentere nye og gamle produkter i en visuel og verbal sammenhæng som gør at den potentielle forbruger kan identificere sig med produktet. I hele MIN-projektet har vi valgt at benytte livsstilsgrupperingen i stedet for de traditionelle inddelinger af mennesker efter socialklasse (jf. Svalastoga 1969), og vi har gået ud fra at der er en sammenhæng mellem den enkeltes livsstil og holdning til importord på samme måde som det er vist at holdninger til samfundet og livet kan være et signal om valg af livsstil. I MIN-projektet har der ikke været selvstændig undersøgelse af de 4 livsstilsgrupper som informanterne er opdelt i, men man har antaget at moderne versus traditionel livsstil kunne komme til udtryk i den virksomhed som informanten var ansat i: en virksomhed med produktion af tjenesteydelser versus en virksomhed med produktion af varer.

Fig 1: Livsstilsgrupper

<i>Livsstil</i>		
<i>Status</i>	<i>Traditionel</i>	<i>Moderne</i>
<i>Høj</i>	A	B
<i>Lav</i>	D	C

I en traditionel virksomhed (A + D) er vareproduktion et afgørende træk, den har høj status i det nationale samfund, og den har en konservativ virksomhedskultur. Det er fx virksomheder som Saint-Gobain Ceramic Materials i Norge, Nokia i Finland, i Danmark er den repræsenteret med en større fødevarerkoncern. Den moderne virk-

somhed (B + C) har internationale kontakter og moderne firmakultur. Det kan være en reklamevirksomhed, medievirksomhed eller et teleselskab. Med høj status er der udvalgt repræsentanter for ledere og mellemledere i de valgte virksomheder, og tilsvarende med lav status er udvalgt repræsentanter for personer med underordnet stilling i virksomheden, fx medarbejdere i levnedsmiddelbranchen, butiksassistent (C), mens industriarbejdere er en typisk repræsentant (D).

Det har ikke været let for alle involverede at finde de rigtige repræsentanter for de 4 livsstile, og det ser ud til at de enkelte informanternes arbejdsmæssige baggrund har været vanskelig at placere i den ene eller anden kategori, og man må konstatere at livsstilsbegrebet er nok blevet for diffust at anvende når der samtidig er brugt traditionelle sociologiske faktorer som høj og lav status. I den færøske rapport (jf. Sandøy & Petersen under 6.3. *Resultat etter bakgrunnsvariablar*) står der: ”fordelinga av informantar på livsstilskategoriene er ikkje blitt fullgod”. Andre udtrykker samme forbehold over for kategoriseringen og dens vellykkethed i denne sammenhæng.

Alder, køn, uddannelse, geografisk baggrund, politisk tilhørsforhold og lignende traditionelle sociologiske kriterier skulle være konstante i undersøgelsen. Informanternes alder blev aftalt at være mellem 30 og 35 år, kønet ligeligt fordelt inden for de fire grupper, mens andre baggrundsvARIABLE ikke influerede i valget af informanter. I alt skulle 40 informanter testes. I de enkelte nationale afsnit er der redegjort for hvordan disse kriterier er overholdt. Helt ens er de ikke forvaltet, men dog ikke mere forskelligt end at en sammenligning mellem sprogene kan foretages.

Det var ligeledes en forudsætning at informanterne fik nogle baggrundsspørgsmål om deres arbejde, alder, køn og uddannelse, deres kendskab til fremmede sprog, navnlig engelsk, deres læse- og skrivefærdigheder i andre sprog, kontakt med udlandet, dvs. om de havde boet i andre lande, om de rejste meget i udlandet, og om de havde udenlandske venner eller bekendte. I de enkelte nationale afsnit redegøres der for disse forhold, her er der nogen forskel i hvor nøje man har overholdt at indhente disse baggrundsvARIABLE. Men det har trods nationale forskelle været muligt at korrelere tilpasning af importord med ikke blot livsstil, men også alder, køn, uddannelse og kendskab til engelsk.

2. Design af undersøgelsen

2.1. Metodevalg

Der findes allerede nogle få lydige undersøgelser af tilpasning af de enkelte nordiske sprog, og disse beskrives i de enkelte rapporter her i bogen. Der foreligger dog ikke sammenligninger af nordiske sprogs lydige tilpasning, men kun enkeltiagttagelser, og der findes heller ikke systematisk indsamling eller analyse af større mængder frit talesprog med fokus på tilpasningen af engelsk i de nordiske sprog.

Der kan benyttes flere metoder til at undersøge den morfologiske og fonetiske tilpasning af importord i talesproget. Mest naturlig udtale fås ved aflytning af spontan tale, fx via radio, tv og ved at lytte til samtale. Der er dog ikke realistisk at bruge naturlig tale som grundlag for at studere importordenes udtale. Der er nemlig meget langt mellem forekomsterne af importord, og talesprogsbaser er få og små. I den

anden ende af skalaen kan tilpasningen iagttages via oplæsning af defineret materiale eller ved test (man kunne kalde det *kontrolleret empiri*), mens intersubjektiv kontrol og introspektion giver et mere impressionistisk billede af udtalen. Langt fra det virkelige liv kan en undersøgelse af tilpasningen bygge på udtaleangivelser i udtale- og anglicismeordbøger.

Metodevalget til denne undersøgelse er den kontrollerede empiri i form af en spørgeliste med ord som repræsenterer det som skal undersøges, og hvor interviewer søger at fremkalde et spontant svar hos den interviewede. Svaret er det engelske importord, som her er i fokus, og som indeholder den lydige eller morfologiske problemstilling som er valgt til at belyse tilpasningen. Metoden er kendt fra de klassiske dialektundersøgelser og også i forbindelse med importord (Sandøy 2000). Metoden er ganske operationel, og den giver mulighed for på overkommelig tid at få et stort antal resultater som kan bearbejdes statistisk. Men den har også klare svagheder. I sektion 1.3. er der redegjort for usikkerhederne ved selve interviewsituationen og svaret man modtager, i sektion 2.5. for aflytning og rubricering af svarene.

2.2. Spørgelsten

Spørgelsten (jf. Sandøy 2000: 125 ff.) består af to typer spørgsmål: *udtalespørgsmål*, der tager højde for de fonetiske problemstillinger, og *bøjningsspørgsmål*, der tilgodeser de morfologiske problemstillinger.

Udtalespørgsmålene er bygget op således at informanten først får oplæst en definition, og derpå gætter informanten hvilket ord der kan være tale om. Herefter skal informanten sætte det pågældende ord ind i en nedskrevet sætning og læse denne sætning op. Fx kan denne type spørgsmål forløbe således:

Feltarbejder:	”En lille båndspiller der har hovedtelefoner. Båndspilleren er så lille at man kan have den i en lomme”
Informant (<i>gætter</i>):	”En walkman?”
Feltarbejder:	”Ja”

Informant (<i>oplæsning</i>):	”De hører walkman for fuld styrke”
---------------------------------	------------------------------------

Ved bøjningsspørgsmålene får informanten et ord som han/hun skal bøje og sætte ind i sætningen, fx:

Feltarbejder:	”Det næste ord er <i>manager</i> . Prøv at sætte ordet ind i den følgende sætning hvor der er tale om 2 af slagsen”
Informant (<i>oplæsning</i>):	”De to danske managers er gamle venner”

Eller i finsk version:

- Part 1:* Henkilö, jota käytetään oikean näyttelijän tilalla kuvattaessa vaarallisia kohtauksia elokuvaan ja television.
= (‘A person who is used instead of an actor when you shoot dangerous scenes for cinema and television.’)
- Part 2:* Elokuvaa varten palkattiin useita ---.
= (‘A lot of --- were hired for the film.’)

De sætninger som spørgelistens ord skal sættes ind i, og som skal oplæses, er skriftsprogslige eksempler fundet i moderne ordbøger og tekstdatabaser.

Spørgelisten består af omkring 50 spørgsmål, hvoraf flere af ordene kan indeholde flere problemstillinger, fx repræsenterer ordet *badge* i dansk både problemstillingen ”udtale af [dʒ] i udlyd” og problemstillingen ”tildeling af køn”. Spørgsmålene er fordelt med ca. 1/3 til morfologiske problemstillinger og ca. 2/3 til fonetiske problemstillinger, og de to typer spørgsmål er blandet mellem hinanden, så informanterne ikke først får alle spørgsmålene af den ene type, så af den anden. I bilaget sidst i dette kapitel er den danske spørgeliste aftrykt som eksempel. Den danske spørgeliste er udformet af Margrethe Heidemann Andersen, som også var den der udformede den første spørgeliste for projektet.

2.3. Ordene i spørgelisten

Spørgelistens ord er fortrinsvis nyere importord fra efter 1945. Nogle importord er ældre, fx dansk *chips* (1938) og *badminton* (1890), norsk *match* (1929), svensk *whisky* (1798), finsk *swing* (1944). Der er først og fremmest tale om direkte lån, dvs. ord der er importeret direkte fra engelsk, men der er også enkelte eksempler på hybrider, fx dansk *charterrejse*. Importordene er primært ord fra det almindelige ordforråd, ord som genfindes i beskrivelser af moderne ordforråd i fx nyordsbøger og nyligt opdaterede modersmålsordbøger.

Det har været vigtigt at hovedparten af de ord der spørges til i undersøgelsen, er ord som man må formode at folk i al almindelighed kender. I et pilotprojekt vægrede informanterne sig ved at udtale ord som de ikke kendte – bl.a. fordi de følte at det virkede tåbeligt at skulle udtale et ord som de aldrig selv ville bruge. Selvom man selvfølgelig ikke helt kan undgå at der vil være informanter der ikke forstår enkelte ord, vil en spørgeliste der tager udgangspunkt i ord som informanterne kender og bruger, give flere og bedre resultater end en spørgeliste der tager udgangspunkt i en række ord som informanterne aldrig selv ville bruge.

2.4. De morfologiske og fonetiske problemstillinger

De morfologiske og fonetiske problemstillingerne blev opstillet i en fælles liste på basis af et udvalg som blev valgt af hvert af de syv sprog. De er blevet kaldt de sproglige variable: morfologiske og fonetiske/fonologiske variable. Der blev taget udgangspunkt i en engelsk sproglig kategori som har mulighed for at modificeres

eller tilpasses modtagersproget. Der blev fortrinsvis valgt en sproglig kategori som var relevant for alle sprog, fx den morfologiske kategori flertal af engelske adjektiver, fx *cool(e)*. Som venteligt er der også en række kategorier som ikke har været mulig at undersøge i alle sprog fordi kategorien ikke fandtes i alle sprog, fx *-ing* eller *-ning*-afledningen af verbalsubstantiver, fx *casting/castning* som ikke findes i islandsk og norsk. Disse variable har været genstand for mange drøftelser ved fællesmøderne.

Morfologiske variable

I rapporterne er de enkelte ord som er udvalgt, nævnt og beskrevet. Der er også redegjort for de morfologiske og fonetiske variable som er ekspliciteret i ordene. Her er en oversigt over de kategorier som valgtes, og i tabel 2 kan man se at fx flertal med det engelske *-s*-morfem er repræsenteret i alle sprog sammen med flertalsbøjning af adjektiver.

Tabel 2: Morfologiske variable i de forskellige sprog

	Islandsk	Færøsk	Norsk	Dansk	Svensk	Fi-svensk	Finsk
Køn i subst.	+			+			
Verbalsubst. <i>-(n)ing</i>		+		+	+	+	+
Nomenagentis <i>-er/-ari</i>	+	+					
Substantiv fl. <i>-/s</i>	+	+	+	+	+	+	+
Substantiv fl.best.	+		+	+			
Adjektiv fl. <i>cool(e)</i>	+	+	+	+	+	+	+
Adjektiv neutr. <i>cool(t)</i>				+			

Fonetiske variable

Ved de fonologiske variable er der taget udgangspunkt i de lydligte forskelle der er mellem engelsk og de nordiske sprog med de forbehold som er nævnt ovenfor. Der er flere typer: En gruppe bestående af engelske lyde hvor der ikke er noget tilsvarende i det pågældende modtagersprog, fx [w] som ikke findes i de nordiske sprog. Der er så opstillet en række ord med [w], fx dansk: *walkman*, norsk: *twist*, islandsk: *password*. Andre lyde som ikke kendes i modtagersprogene, er fx konsonantforlyden i ord som *charter*, *jogging*, indlydsvokalen i *trucker*, og diftongen i *flowerpower*. Lydene i den anden gruppe er delvis identiske i engelsk og de respektive modtagersprog, fx *p*, *t*, *k* over for *b*, *d*, *g*. De er ikke medtaget i alle sprog her. Desuden er udtalen af svagtryksstavelsen med ortografisk fuldvokal som i ordet *badminton* undersøgt med henblik på om den i modtagersproget udtales med fuldvokal som det gængse for ordtypen i modtagersproget, eller om den udtales som på engelsk med svagtryksvokalen *swa*. Derudover er en række problemstillinger som ikke var relevante for alle sprog, også undersøgt, herunder prosodiske træk som tonem (norsk og svensk), stød (dansk) og tryk, samt verbers bøjning og vokalarmoni i finsk. De fonetiske variable som var relevante for næsten alle sprog, er angivet i tabel 3 nedenfor. Her fremgår det at det ikke blev gennemført samme nummer i gennemgangen for de forskellige træk, dvs. at i islandsk er lyden i ordet *trucker* rubriceret som F11, mens den i færøsk mfl. er F1, og i norsk og finsk rubriceres den som F4.

Tabel 3: Fonetisk tilpasning – oversigt over variabelnummer i de forskellige sprog

Ortografi	Lyd	Eksempel	Isla.	Færøsk	Norsk	Dansk	Svensk	Fisvensk	Finsk
<i>Vokaler</i>									
<u>	[ʌ]	<i>trucker</i>	11	1	4	1	1	1	4
<o>	[ɒ]	<i>rock</i>							3
<a>	[æ]	<i>backer</i>			1		2	2	1
<a>	[a:]	<i>charter</i>			5		5	5	
<ur>	[ɜ:]	<i>surfer</i>			3	2			7
<on>	[ɔ]	<i>bacon</i>		2	2	13	4	4	5
<i>	[ɪ]	<i>hit</i>					3	3	2
<i>Diftonger</i>									
<ai>	[eɪ]	<i>mail</i>	9	3	6	4	6	6	8
<oa, ow>	[əʊ]	<i>toaster</i>	10	4	7	5	7	7	11
<ow>	[aʊ]	<i>down</i>	12	5	8	3		8	
<i>Konsonanter</i>									
<r->	[r-]	<i>rock</i>	8	6	17	7	9	9	20
<-r->	[-r-]	<i>aerobic</i>	8	6	18	7	9	9	22
C<r->	C[r-]	<i>trust</i>	8		19		9	9	21
<w->	[w-]	<i>walkman</i>	1	7	9	6	12	12	12
C<w->	C[w-]	<i>twist</i>	1	7	10	6	12	12	13
<th->	[θ-]	<i>thousand</i>		8	11	8	13	13	14
<-th>	[-θ]	<i>death</i>		8		8	13	13	15
<-th->	[-ð-]	<i>brother</i>			12				
<ch->	[tʃ-]	<i>charter</i>	2	9	13	9	15	15	16
<-ch>	[-tʃ]	<i>brunch</i>	3	9	14	9	15	15	17
<sh->	[ʃ-]	<i>show</i>	4						
<-sh->	[-ʃ-]	<i>squash</i>	5						
<j->	[dʒ-]	<i>jetlag</i>	6	9	15	10	14	14	18
<-dg(e) >	[-dʒ]	<i>badge</i>	7	9	16	10	14	14	19
<i>Andet</i>									
<m, n, l, r>	Afstemt nasal og likvid		13						
<p-, t-, k->	Præaspiration [hp, ht, hk]		14						
	V:CC vs. VC		15						
	Stød/ikkestød					12			
	Tonem				20				
	[t-] : [d-]						10	10	24
<-t, -d>		<i>twist, disco</i>					11	11	25

2.5. Indsamling og bearbejdning af materialet

Materialet blev indsamlet i 2003 og 2004. De særlige vilkår der har været for de enkelte projekter, er beskrevet der. Fælles har det været at optagelserne er foretaget med minidisk, at man har forsøgt at gøre informanterne trygge så det var muligt at optage et naturligt og uformelt talesprog. I gennemgangen af spørgelisten er der en gennemgående forskel idet der i den danske undersøgelse har været mulighed for informanten at sige ordet to gange, mens dette ikke gælder for fx den norske undersøgelse. Og i andre undersøgelser er det hændt at informanten spontant har rettet sig selv og dermed givet flere forskellige udtaler. Der har været drøftelser af om den ene eller den anden udtale måtte være den ”rigtige”, og en fælles beslutning om dette har været at den første udtale har været den der gælder og medtages i undersøgelsen. I flere af undersøgelserne er der redegjort for variationen i svarene, men i oversigterne gælder der altså kun et svar, det første.

Materialet er aflyttet, og de sproglige variable noteret, for de fonetiske variable er de noteret i IPA (The International Phonetic Alphabet (seneste udgave 1996). Store dele af materialet er aflyttet af to uafhængige personer, af en tredje når der har været tvivl. Der har ikke været foretaget eksperimentalfonetiske undersøgelser, og man har heller ikke gjort referencer til fx Daniel Jones’ kardinalvokalskema.

2.6. Hvad er tilpasning?

På fællesmøder blev der enighed om at samle scorerne på varianterne i hovedkategorierne *tilpasset*, *ikke-tilpasset* (eller *udenlandsk*) og *neutral*. Kategorien *tilpasset* bruges om morfologiske og fonetiske træk hvor informanten vælger et træk fra eget sprog som er i modsætning til engelsk, og som er i overensstemmelse med det hjemlige morfologiske og fonetiske system. Det er fx for dansk at informanten vælger en bøjningsform som *managere* som ubestemt flertal, og at den norske informant vælger [dj-] eller [j-] som forlyd i ordet *jogging*.

Kategorien *ikke-tilpasset* (*udenlandsk*) vil sige at bøjningen eller udtalen er i strid med informantens morfologiske eller fonetiske system. Kategorien *ikke-tilpasset* (*udenlandsk*) bruges om morfologiske og fonetiske træk hvor informanten ikke vælger et træk fra eget sprog, men i større eller mindre grad har en fremmed bøjning eller udtale som strider med det hjemlige morfologiske og fonetiske system. Det er fx at den danske informant vælger en bøjningsform som *managers* som ubestemt flertal, og at den norske informant vælger [dj-] eller [dʒ-] som forlyd i ordet *jogging*.

Kategorien *neutral* vil sige at det ikke kan afgøres om bøjningsformen eller udtalen er hjemlig eller i strid med informantens fonetiske system. Kategorien *neutral* bruges om morfologiske og fonetiske udtaler hvor informanten har et træk som falder sammen med det samme træk i engelsk. Det er fx at den norske informant vælger /dj/ som forlyd i ordet *jogging*. Kategorien *neutral* dækker også over udtaler som ikke er egentlige engelske udtaler, men er udtaler som intenderer at være engelske. I den færøske rapport (jf. Sandøy & Petersen under 2. *Dei språklige variablane*) beskrives det sådan:

”Denne siste definisjonen er formulert slik fordi vi ikkje er interessert i om informanten uttalar engelsken fonetisk perfekt i ”engelske” øre, bare om uttalen er ”gangbar” engelsk i færøyske øre. Det er altså intensjon og tolking hos færøingar vi legg vekt på når vi kategoriserer ord som nøytrale.”

I disse tre kategorier er der i de enkelte redegørelser for de forskjellige sprog oplyst forskjellige varianter som det aktuelle træk er realiseret i, og for at kunne få et overblik er der mange gange slået flere varianter sammen, det gælder især for kategorien *tilpasset* at fx flere bøjningsmønstre benyttes side om side.

Med disse indledningsord kan man nu gå til de enkelte sprogområders afsnit, og det er også mulig at gå til sammenligningen af de nordiske sprogs måder at tilpasse engelsk ordstof på i talen.

Referencer

- Bourdieu, Pierre. 1977. *An Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bønlykke Olsen, Katrine. 2001. *Engelsk bøjning i dansk. En undersøgelse af engelske importords integration i det danske bøjningssystem – og af ordstrukturens rolle heri*. Specialeafhandling. København: Københavns Universitet.
- Bønlykke Olsen, Katrine. 2001. Om bøjning af engelske ord i dansk. *Nyt fra Sprognavnet*, 2003/2, s. 6-11.
- Dahl, Henrik. 1997. *Hvis din nabo var en bil*. København: Akademisk Forlag.
- Hansen, Erik & Jørn Lund. 1994. *Kulturens gesandter. Fremmedordene i dansk*. København: Munksgaard.
- Jarvad, Pia. 1995. *Nye ord – hvorfor og hvordan?* København: Gyldendal.
- Jespersen, Otto. 1902. Engelsk og nordisk. En afhandling om låneord. I: *Nordisk Tidsskrift för vetenskap, konst och industri*, s. 500-514.
- Josephson, Olle. 2003. Prowsy crights eller prausi krajts? Engelsk indflydelse, ortografisk norm och språkvårdsideologi. I: Ann-Marie Ivars m.fl. (red.), *Boken om våra modersmål. Festskrift til Mikael Reuter på hans 60-årsdag den 17 maj 2003*, s. 156-168. Esbo: Schildts Förlag Ab.
- Preisler, Bent. 1999. *Danskerne og det engelske sprog*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag.
- Sandøy, Helge. 2000. *Lånte fjører eller bunad? Om importord i norsk*. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag.
- Sandøy, Helge. 2002. Moderne importord i Norden. Ei gransking av bruk, normer og språkhaldninger. I: *Språk i Norden 2002*, s. 73-100. Oslo & København & Stockholm: Novus forlag.
- Svalastoga, Kaare & Preben Wolf. 1959. 1969. *Social rang og mobilitet*. København: Gyldendal.

Bilag: Spørgeliste

1. Vi starter med det engelske ord *casting* eller *castning* der handler om udvælgelse af personer til fx tv-udsendelse. Vil du sige *casting* eller *castning* i det første eksempel?
Hun har været med i fire quizzes på tv og været til _____ på yderligere to.
2. Det næste ord er *manager*. Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning hver der er tale om 2 af slagsen:
De to danske _____ er gamle venner
Prøv også at sætte *manager* ind i næste sætning:
Alle _____ på gårsdagens møde var danske
3. Det næste ord jeg spørger efter, er ordet for en lille båndspiller der har hovedtelefoner.
Båndspilleren er så lille at man kan have den i en lomme (*walkman*)
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
De hører _____ for fuld styrke
4. Nogle bruger en walkman mens de motionerer. Det næste ord jeg leder efter, er en betegnelse for en motionsform hvor man småløber, ofte i luntetrav (*jogging*)
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
Almindelig _____ forstærker knoglemassen
5. Det næste ord er et ord for en afart af heavy rock hvor teksterne er meget morbide. Det danske ord er dødsmetal (*death metal*).
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
Der er dømt _____ på søndag
6. Så vil jeg spørge dig om du kan komme i tanke om et engelsk ord for hjemmeside (*homepage*).
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
Det er lang tid siden at _____ er blevet opdateret
7. Og det næste ord er et andet ord for en kunstner som optræder med sang, dans og vittigheder. Det kunne fx være Flemming Jensen, Eddie Skoller eller Victor Borge (*entertainer*).
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
Han er musiker, _____ og forfatter
8. Så vil jeg spørge dig om du kan komme i tanke om et ord for en bestemt type frakke. Den frakke jeg tænker på, er halvlång og ulden, den har en hætte, og knapperne er pinde (*duffelcoat*)
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
Der ligger en blå _____ og et strikket tørklæde
9. Hvis en person er meget rolig og selvsikker, kan man sige at han eller hun er *cool*. Hvad ville du sige hvis der var tale om flere personer som i følgende sætning:
Stemmerne har stadig deres knastørre _____ klang
Prøv også at sætte ordet ind i denne sætning:
De tog på et afslappet, men alligevel _____ krydstogt
10. Så vil jeg spørge dig om et andet ord for en bestemt type musik. Musikken har et meget rytmisk præg, og den spilles på elektriske instrumenter. Musikere der spiller denne type musik, er fx The Doors og Bruce Springsteen (*rock*).
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
Han bragte _____ til Grønland for 30 år siden

11. Kan du komme i tanke om et andet ord for en bestemt type radio der også fungerer som vækkeur, og som kan vække med et radioprogram? (*clockradio*)
 Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
 Han vågner idet _____ sætter i gang
12. Folk fra Fødevarerdirektoratet kontrollerer ved uanmeldte besøg hygiejnen i pizzeriaer, restauranter. Efter besøget tildeles pizzeriaet eller restauranten et symbol med et ansigt hvis smil signalerer hvor hygiejnisk der er. Hvad hedder sådan et ansigt? (*smiley*).
 Hvad ville du sige hvis der var tale om flere af disse smilende ansigter som i følgende sætning:
 Forretningen fik fem _____ i 2001
 Prøv også at sætte *smiley* ind i den næste sætning:
 Alle _____ der blev uddelt i går, havde et smilende ansigt
13. Kan du komme i tanke om et andet ord for en lastbilchauffør? (*trucker*)
 Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
 Han er en rigtig _____, men også en flink fyr
14. Det kaldes *backning* eller *backing* når man bryder ind i et dataanlæg. Hvad vil du sige i den følgende sætning:
 En ny sag om _____ af kreditkort ruller i USA
15. Så vil jeg spørge dig om du kan finde et andet ord for e-post, altså elektroniske breve der sendes ved hjælp af forskellige net (*e-mail*)
 Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
 Send en _____ til sprognævnet@dsn.dk
16. Kan du finde et andet ord for en brødrister (*toaster*)
 Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
 Der manglede en kaffemaskine, en _____ og et tv
17. En harddisk er en computers fast disk. Hvad ville du sige hvis der var tale om flere af dem som i følgende sætning:
 Start med nye _____ fra IBM
 Prøv også at sætte harddisk ind i den næste sætning:
 Alle _____ vi købte i sidste uge, er gået itu
18. En airbag er en slags luftpude der pustes op ved bilsammenstød og derved kan afværge alvorlige kvæstelser hos bilpassagerer. Hvad ville du sige hvis der var tale om flere af dem som i følgende sætning:
 Den har seks _____ og varme i forsæderne
 Prøv også at sætte *airbag* ind i den næste sætning:
 Alle _____ vi så på i går, fungerede fint
19. Kan du komme i tanke om et andet ord for større morgenmåltid der er en blanding af morgenmad og frokost, og som man spiser om formiddagen? (*brunch*).
 Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
 Når _____ er serveret og spist, er dagen stadig ung
20. Kan du finde et andet ord for tynde kartoffelskiver der er kogt i olie og drysset med salt? (*chips*)
 Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
 Kims eksporterer _____ og snacks til bl.a. England og USA

21. Vi talte før om brunch. Hvad ville du sige hvis der var tale om flere af dem som i følgende sætning:
Lørdag serverer vi to forskellige _____ indtil kl. 15
Prøv også at sætte *brunch* ind i næste sætning:
Alle _____ vi fik serveret i lørdags, var gode
22. Så vil jeg spørge dig om et ord for en person der sejler på et sejlbået og som bruger vinden til at komme frem med (*windsurfer*)
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
Da jeg for 2 år siden startede som _____, kendte jeg ingen i klubben
23. Fra windsurfing går vi over til dans. Jeg leder her efter et ord for en amerikansk danser der opstod i 60'erne. Når man danser, går man op og ned i knæene samtidig med at man vrikker benene og enden fra side til side (*twist*).
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
De vidste at _____ blev lanceret i 1961
24. Det kaldes downloading eller downloadning når man ved hjælp af et modem henter programmer eller oplysninger fra en computer over til ens egen computer, siger man at man *downloader*. Hvad vil du sige i den følgende sætning:
I næsten alle dele af avispressen og tv-markedet er _____ i fuld gang
25. Så vil jeg spørge dig om du kan finde på et andet ord for et lille skilt der kan sættes fast på tøjet, og som fx kan have påtrykt et slagord (*badge*).
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
"Jeg er døv" står der på _____ som hun har på.
26. Ordet clean kan bruges om fx narkomaner der er blevet afvænnet. Hvad ville du sige hvis du skulle bruge det om mere end én person som i følgende sætning:
Her er der lutter _____ narkomaner
27. Nu går vi over i sportsverdenen. Kan du komme i tanke om et navn på en sportsgren hvor man slår en fjerbold over et net med en ketsjer? (*badminton*).
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
Danmark åbner VM i _____ til sommer
28. Kan du også finde et ord for en gennemskåret bolle med en hakket bøf og forskelligt tilbehør, fx salat og dressing? (*burger*)
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
De er enige om at pommers fritter og _____ feder
29. Vi bliver lidt i madverdenen. Kan du finde et ord navn på en bestemt lidt cremet, lyserød salatdressing man fx bruger til rejecocktail? Dressingen har en mild, tomatagtigt smag (*thousand island-dressing*)
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
Rejecocktail med salat, citron og _____-dressing
30. Vi talte tidligere om rock. Nu søger jeg et ord for et anden stilart inden for musikken. Denne stilart er bl.a. karakteriseret ved at der tales til musikken (*rap*).
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
De ramte plet i den bølge af dansk _____ der huserede i midten af 90'erne.
31. I et andet ord for en bestemt slags motionsprogram der opstod i 80'erne og var meget populært i USA og Europa. Motionsprogrammet går ud på at man laver nogle enkle øvelser som man gentager i et højt tempo. Øvelserne udføres i hold og til musik (*aerobic*).

Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
I de år kom _____ for alvor frem

32. Nu vil jeg spørge dig om et ord for en bestemt transportvogn der har et gaffellignende lad foran der kan hæves og sænkes (*gaffeltruck*)
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
Han kørte rundt i en _____ på parkeringspladsen
33. Så vil jeg spørge dig om en betegnelse på et bestemt spil. Der er tale om et brætspil som man spiller to personer. I spillet kaster man en terning og flytter rundt med nogle runde træbrikker på et bræt med 24 felter (*backgammon*)
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
Der tales, drikkes og spilles _____ hele dagen
34. Kan du komme i tanke om et andet ord for en udskrift fra en printer? (*print*). Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
Hvis du vil have _____, så klik på tekstområdet
35. Ordet *fancy* betyder nærmest 'skør, underlig'. Hvad ville du sige hvis du skulle bruge ordet om flere ting som i følgende sætning:
Det er en hjemmeside uden _____ ting
Prøv også at sætte ordet ind i følgende sætning:
Hun købte et _____ bælte
36. Spies og Tjæreborg er kendte rejseselskaber der arrangerer en bestemt slags turistrejse hvor fly, hotel, udflugter osv. er arrangeret på forhånd. Kan du komme i tanke om hvad det er for et ord jeg her tænker på? (*charterrejse*)
Prøv at sætte ordene ind i følgende sætning:
Hemmeligheden bag en vellykket _____ er en perfekt planlægning
37. Når man har været på charterrejse til et land der ligger langt væk fra Danmark, og hvor der er en stor tidsforskel, kan man bagefter blive utilpas, have svært ved at sove osv. Ved du hvad man kalder den tilstand? (*jettlag*).
Prøv at sætte ordene ind i følgende sætning:
De kommer i god tid for at sikre sig at _____ er helt ude af kroppen
38. En ironman er en konkurrenceform der består af en maraton efterfulgt af 3,8 km. svømning + 180 km cykling. Hvad ville du sige hvis der var tale om flere af dem som i følgende sætning:
Han er vinder af flere _____ i udlandet
Prøv også at sætte *ironman* ind i den følgende sætning:
Alle _____ fra sidste år har været hårde
39. Et display kan bl.a. være et nummerfelt på en lommeregner eller en telefon. Hvad ville du sige hvis der var tale om flere af dem som i følgende sætning:
Hvis begge _____ blinker, er der opkald til telefonen
Prøv også at sætte *display* ind i den næste sætning:
Alle _____ han så i går, blinkede
40. Vi har tidligere talt om en duffelcoat. Nu vil jeg spørge dig om et ord for en anden beklædningsgenstand. Det ord jeg leder efter, betegner en kraftig bomuldsbluse med lange ærmer og indvendig luv. Den bruges især til sportsbrug. (*sweatshirt*)
Prøv at sætte ordene ind i følgende sætning:
Han har skiftet _____ ud med en rullekravesweater

41. Nu vil jeg spørge dig om et ord for en formodet langsigtet udvikling el. en tendens i tiden (*trend*).
Prøv at sætte ordet ind i følgende sætning:
Siden da har _____ ændret sig markant
42. En airbrush er et apparat som man bruger når man skal påsprøjtet maling. Hvad ville du sige hvis der var tale om flere af dem som i følgende sætning:
Han brugte to forskellige _____ til at male med
Prøv også at sætte *airbrush* ind i den følgende sætning:
Alle _____ som han så i går, lå fremme.
43. Headhunting eller headhuntning handler om at opspore egnede personer til ledende stillinger. Hvad ville du sige i den følgende sætning?
Det ligner jo regulær _____ sagde han.
44. Kan du komme i tanke om et andet ord for et blomsterbarn? Ordet kan også bruges i forbindelse med at hippierne i 60'erne symboliserede deres holdninger til et ikkevoldeligt samfund ved at pynte sig med blomster (*flowerpower*)
Prøv at sætte ordene ind i følgende sætning:
Mit udgangspunkt er hippie og _____ fra den fede tid fra omkring 1965
45. Man kan bruge ordet *bitchy* om en person der er ondskabsfuld. Hvad ville du sige hvis du skulle bruge ordet om flere personer som i følgende sætning:
De er lækre, _____ og uintelligente.
46. Det næstsidste ord jeg vil spørge dig om, er et andet ord for en træner (*coach*)
Prøv at sætte ordene ind i følgende sætning:
Han fortsætter som _____ i næste sæson
47. Og så kommer det sidste ord. Hvilket ord bruger man om faglig viden på et specielt område? (*knowhow*).
Prøv at sætte ordene ind i følgende sætning:
De er interesserede i firmaet pga. dets _____ på området.